

Recommendation of the Committee of Ministers to member States on protecting the rights of migrant, refugee and asylum-seeking women and girls

Unofficial translation into Romanian

Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur la protection des droits des femmes et des filles migrantes, réfugiées et demandeuses d'asile

Traduction non officielle en roumain

Recomandarea a Comitetului de Miniștri către statele membre privind protejarea drepturilor femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil

---

Source - Council of Europe, original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

Source - Conseil de l'Europe, versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Cuprins

RECOMANDAREA CM/REC(2022)17	5
Preambul	5
Anexa la Recomandarea CM/(2022)17	9
I. Domeniul de aplicare	9
II. Aspecte orizontale	10
III. Protecție și sprijin	14
IV. Sosire	17
V. Rezidență și integrare	20
VI. Returnări	27

Recomandarea CM/Rec(2022)17

---

a Comitetului de Miniștri către statele membre privind protejarea drepturilor femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil

(Adoptată de Comitetul de Miniștri la 20 mai 2022, în cadrul celei de-a 132-a reuniuni a Comitetului de Miniștri)

Preambul

Comitetul de Miniștri, în temeiul prevederilor articolului 15 lit. b) din Statutul Consiliului Europei (ETS nr. 1),

Considerând că scopul Consiliului Europei este, printre altele, de a atinge o mai mare unitate între statele sale membre, prin promovarea standardelor comune și dezvoltarea acțiunilor în domeniul drepturilor omului;

Reamintind că egalitatea de gen este esențială pentru protejarea drepturilor omului, funcționarea democrației și a bunei guvernări, respectarea statului de drept și promovarea dezvoltării durabile și a bunăstării pentru toți;

Luând în considerare Strategia privind egalitatea de gen 2018-2023 a Consiliului Europei și obiectivul său strategic de a proteja drepturile femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil;

Acționând în conformitate cu Planul de acțiune al Consiliului Europei privind protecția persoanelor vulnerabile în contextul migrației și azilului în Europa (2021-2025) și, în mod special, cu scopul său de a identifica și răspunde vulnerabilităților pe tot parcursul procedurilor de azil și migrație;

Având în vedere obligațiile și angajamentele asumate de către state, în conformitate cu convențiile relevante ale Consiliului Europei, cum ar fi:

- Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (ETS nr. 5, 1950) și protocoalele acesteia, prin prisma jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului;
- Carta Socială Europeană (ETS nr. 35, 1961, revizuită în 1996, ETS nr. 163);
- Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (ETS nr. 126, 1987);
- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (CETS nr. 197, 2005);
- Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (CETS nr. 201, 2007);
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (CETS nr. 210, „Convenția de la Istanbul”, 2011); și
- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de organe umane (CETS nr. 216, 2015);

Reamintind următoarele recomandări ale Comitetului de Miniștri adresate statelor membre ale Consiliului Europei:

- Recomandarea Rec(2002)5 privind protecția femeilor împotriva violenței;
- Recomandarea CM/Rec(2010)10 privind rolul femeilor și al bărbaților în prevenirea și soluționarea conflictelor și în construirea păcii;
- Recomandarea CM/Rec(2012)12 privind deținuții străini;
- Recomandarea CM/Rec(2015)1 privind integrarea interculturală;
- Recomandarea CM/Rec(2019)1 privind prevenirea și combaterea sexismului;
- Recomandarea CM/Rec(2019)4 privind sprijinirea tinerilor refugiați aflați în perioada de tranziție către vârsta adultă; și
- Recomandarea CM/Rec(2019)11 privind tutela efectivă a copiilor neînsoțiți și separați în contextul migrației;

Reamintind rezoluțiile și recomandările relevante ale Adunării

Parlamentare, Congresului Autorităților Locale și Regionale și Conferinței Organizațiilor Internaționale Neguvernamentale (ONG-urilor) a Consiliului Europei;

Reamintind:

- Convenția Națiunilor Unite privind statutul refugiaților (1951), astfel cum a fost modificată prin Protocolul său din 1967;
- Convenția nr. 189 (2011) a Organizației Internaționale a Muncii privind munca decentă pentru personalul casnic;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor („CEDAW”, 1979) și Protocolul său Opțional (1999), precum și recomandările generale relevante ale CEDAW care au ca obiect, în mod specific, prezenta recomandare;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (1989) și protocoalele sale opționale (2000, 2011);
- Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006);
- Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind femeile, pacea și securitatea (2000);
- prevederile relevante ale Pactului global al Organizației Națiunilor Unite privind refugiații (2018) și ale Pactului global al Organizației Națiunilor Unite pentru o migrație sigură, ordonată și regulată (2018); și
- alte documente relevante cu privire la migrație întocmite în cadrul Organizației Națiunilor Unite;

Având în vedere „Ghidul privind protecția internațională nr. 1: Persecuția de gen în contextul articolului 1A alin. (2) din Convenția din 1951 și/sau Protocolul acesteia din 1967 privind statutul refugiaților” a Înaltului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați, din 7 mai 2002;

Ținând cont de importanța aplicării generale și a impactului Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite, în special Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 5 („Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor”); Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 10 („Reducerea inegalității în interiorul și între țări”), cu Ținta 10.7 pentru „facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, regulate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea politicilor de migrație planificate și bine gestionate” și

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 16 („Promovarea societăților pașnice și incluzive pentru dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și construirea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile”);

Reafirmând că toate drepturile omului și libertățile fundamentale sunt universale, indivizibile, interdependente și interconectate și că deplina exercitare a acestora, fără discriminare, pe niciun motiv, de către femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, trebuie garantată;

Recunoscând contribuția pozitivă pe care femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil o pot aduce societăților și comunităților europene;

Având în vedere schimbările profunde ale tiparelor de migrație și provocările apărute ca urmare a acestui fapt, pentru statele membre;

Remarcând, în mod special, evoluția situației femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, faptul că numărul acestora a atins niveluri record în anii 2010 și evoluțiile semnificative ale conceptelor, documentelor de politici și instrumentelor juridice privind egalitatea de gen, migrație și azil, la toate nivelurile;

Menționând că experiența migrației este diferită pentru femei și bărbați și recunoscând că, deși standardele internaționale existente în domeniul drepturilor omului se aplică tuturor persoanelor aflate în jurisdicția statelor, trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a evalua lacunele de prevenire și protecție, care decurg din implementarea insuficientă, informarea despre acestea și monitorizarea legilor și politicilor existente cu privire la femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil;

Subliniind că femeile și fetele sunt expuse unui continuum de violență, care le este specific pentru că sunt femei sau care le afectează, în mod disproporționat, și că o astfel de violență este, în acest sens, bazată pe gen, recunoscând cu profundă îngrijorare că femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil pot fi expuse, în mod deosebit, la violență, trafic de ființe umane, exploatare și abuz, în țările lor de origine, în timpul călătoriei lor și în țările de tranzit și/sau de destinație și observând că aceasta poate constitui o încălcare gravă a drepturilor omului ce le revin, cu atât mai mult cu cât acestea se confruntă cu dificultăți și bariere structurale în depășirea unor astfel de violențe, trafic de ființe umane, exploatare și abuz, în diversele lor forme;

Constatând cu îngrijorare că femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil se pot confrunta cu forme multiple și intersecționale de discriminare și persecuție în țara lor de origine, în timpul călătoriei și/sau în țara de destinație și subliniind necesitatea unei abordări incluzive și intersecționale, care țină cont de diferitele situații și caracteristici personale ale femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil;

Conștienți de barierele multiple și intersectate cu care se confruntă femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil în ceea ce privește responsabilizarea și accesul lor la drepturi și la exercitarea acestora;

Reamintind importanța integrării și participării femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil la viața economică, socială, civică, politică și culturală a țării gazdă,

1. Înlocuiește, prin textul prezentei recomandări, Recomandarea Rec(79)10 către statele membre privind femeile migrante;

2. Recomandă guvernelor statelor membre:

- i. să ia toate măsurile necesare pentru a promova și a aplica principiile stabilite în prezenta recomandare și în anexa la aceasta, menite să se asigure că femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil pot accesa și exercita, în mod efectiv, drepturile ce le revin;
- ii. să se asigure că prezenta recomandare este tradusă în limba(ile) oficială(e) ale țărilor respective și că aceasta este distribuită, pe scară largă (în formate accesibile), în rândul autorităților și părților interesate relevante, care sunt încurajate să ia măsuri pentru a o pune în aplicare;
- iii. să examineze periodic, în cadrul comitetului(elor) și organismelor de conducere competente ale Consiliului European, măsurile adoptate și progresele realizate, în acest domeniu.

Anexa la Recomandarea CM/Rec(2022)17

I. Domeniul de aplicare

1. Prezenta recomandare vizează femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil.
2. Prezenta recomandare recunoaște absența unei definiții convenite la nivel internațional a termenului „migrant”.
3. În sensul prezentei recomandări, termenul „refugiat” include persoanele care sunt recunoscute ca refugiați în temeiul Convenției de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaților, astfel cum a fost modificată prin Protocolul său din 1967 (denumit în continuare „Convenția din 1951”) sau pe cele care beneficiază, în prezent, de orice formă alternativă de protecție umanitară, subsidiară sau temporară, internațională sau europeană. Termenul „femei și fete solicitante de azil” le include pe cele care au depus o cerere pentru o astfel de protecție.

II. Aspecte orizontale

4. Statele membre trebuie să țină seama de aspectele orizontale menționate mai jos în punerea în aplicare a tuturor măsurilor prevăzute în prezenta anexă.

Nediscriminare, probleme intersecționale și eliminarea stereotipurilor

5. Statele membre trebuie să se asigure că femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil nu se confruntă cu discriminarea pe niciun motiv.
6. Statele membre trebuie să aplice o abordare intersecțională în cazul tuturor măsurilor menționate în prezenta anexă, ținând cont, în mod special, de situațiile și de caracteristicile individuale diferite ale femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil.
7. Statele membre sunt încurajate să ia măsuri pentru a spori capacitatea femeilor și fetelor migrante fără acte de a accesa drepturile fundamentale ce le revin, iar pentru acelea dintre ele care sunt victime ale violenței împotriva femeilor sau ale traficului de ființe umane, să raporteze infracțiunile, fără teama de a fi returnate.
8. Atât în țările și comunitățile migrante, cât și în cele gazdă, statele membre trebuie:

- 8.1. să acorde o atenție deosebită măsurilor care vizează

negativ drepturile femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil;

- 8.2. să pună în aplicare măsuri de creștere a gradului de conștientizare și educaționale cu privire la egalitatea de gen și drepturile omului în vederea promovării dialogului.

Fetele

9. Statele membre trebuie să adopte o abordare bazată pe drepturile copilului față de fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, care ține seama de vârsta și de situațiile vulnerabile specifice și de nevoile fetelor.

10. Măsurile de protecție a copilului trebuie puse în aplicare fără discriminare bazată pe statutul de migrant.

11. Statele membre trebuie să integreze considerentele de gen în documentele de politici, ghidurile și consolidarea capacităților privind copiii neînsoțiți și separați, în conformitate cu domeniul de aplicare și mandatul fiecărei autorități naționale, în vederea:

- 11.1. consolidării procedurilor de identificare, inclusiv evaluarea vârstei, atunci când este cazul, în conformitate cu standardele internaționale;

- 11.2. asigurării respectării depline a interesului superior al copilului, luând în considerare situația specifică a fiecărei fete, indiferent dacă aceasta este vizibil neînsoțită, călătorește cu altă familie sau este căsătorită;

- 11.3. asigurării faptului că sistemele de primire sunt adecvate sexului și vârstei fetelor neînsoțite și separate și includ aranjamente alternative de îngrijire corespunzătoare și sigure.

12. Copiilor neînsoțiți și separați trebuie să li se atribuie, în mod prompt, un tutore independent și pregătit corespunzător.

13. Statele membre trebuie să depună eforturi pentru a asigura accesul continuu la serviciile esențiale pentru fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, în vederea sprijinirii tranziției acestora la vârsta adultă, după vârsta de 18 ani.

Informare, responsabilizare, creșterea gradului de conștientizare și promovarea drepturilor omului

14. Pentru a responsabiliza femeile și fetele migrante, refugiate și

solicitante de azil și pentru a le capacita să acceseze drepturile ce le revin, acestea trebuie să primească informații și consiliere relevante și accesibile, într-un mod și într-o limbă pe care o pot înțelege, care să acopere cel puțin:

14.1. drepturile fundamentale ale omului ce le revin, astfel cum sunt prevăzute în Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și în alte instrumente relevante, inclusiv în timp ce femeile și fetele se află în centrele de detenție și de primire;

14.2. orice mecanisme de raportare și reclamații, în caz de violență sau alte încălcări ale drepturilor de către autoritățile statului sau contractanții privați, care acționează în numele statului, inclusiv drepturile la căi de atac civile, despăgubiri și asistență juridică;

14.3. orice servicii de protecție și sprijin disponibile în țara gazdă împotriva tuturor formelor de violență împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane;

orice servicii publice disponibile și accesibile în țara gazdă, în special asistența medicală, inclusiv sănătate mintală, sănătate și drepturi sexuale și reproductive,¹ educație sexuală adecvată vârstei și cuprinzătoare, sprijin psihosocial, educație, formare în limbi străine și tehnologie digitală, formare profesională, programe de integrare, servicii locative și ocuparea forței de muncă.

15. Statele membre sunt încurajate să ofere resurse și instrumente pentru responsabilizarea și sprijinirea femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, pe baza nevoilor și a caracteristicilor lor personale.

---

1. „Sănătatea și drepturile sexuale și reproductive (SDSR)” în contextul Platformei de acțiune de la Beijing și al Programului de acțiune al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare (CIPD) și rezultatele conferințelor lor de revizuire. Acest lucru se aplică, de asemenea, și alineatului 68.

16. Statele membre sunt încurajate să faciliteze accesul femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil la servicii și conexiuni digitale, inclusiv la internet, în special dacă serviciile și informațiile sunt disponibile exclusiv sau, în mare parte, în format digital.

Accesul la justiție

17. Femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil trebuie să aibă acces la căile de atac civile, administrative și penale, naționale și internaționale, pentru a-și exercita, în mod eficient, drepturile și/sau a lua măsuri în cazul încălcării respectivelor drepturi, în conformitate cu standardele și instrumentele naționale și internaționale relevante.

18. Accesul la consiliere juridică și asistență juridică gratuită trebuie acordat, în condițiile prevăzute de legislația internă, pentru a sprijini femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt victime ale oricăror forme de violență împotriva femeilor și ale traficului de ființe umane, prin proceduri penale, administrative și civile, după caz, inclusiv urmărirea soluționării cererilor de despăgubire și compensații împotriva făptuitorilor.

19. Trebuie să fie disponibili interpreți, inclusiv interpreți în limbajul semnelor, profesioniști din domeniul juridic și mediatori interculturali, toți profesioniștii și, de preferință, femei, pentru a ajuta femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, care solicită protecție, atunci când formulează plângerile inițiale, pe tot parcursul procesului de justiție și în solicitarea despăgubirilor, precum și în contextul procedurilor de stabilire a azilului, în condițiile prevăzute de dreptul intern.

20. Statele membre trebuie să se asigure că femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil primesc sprijin în calitate de reclamanti, inculpați sau martori, pe parcursul procedurilor civile, administrative sau penale, în aceleași condiții ca și cetățenii lor.

21. Trebuie adoptată o abordare intersecțională și sensibilă la dimensiunea de gen cu privire la femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, atunci când se stabilesc situația și nevoile lor individuale, în cadrul procedurilor civile, administrative și penale, în special atunci când deciziile au impact asupra statutului juridic al acestora.

Inteligența artificială, luarea automată a deciziilor și protecția datelor

22. Statele membre trebuie să se asigure că este efectuată o evaluare a impactului asupra drepturilor omului, cu o perspectivă asupra egalității de gen, înainte de introducerea inteligenței artificiale și a sistemelor automate de luare a deciziilor, în domeniul migrației.

23. Orice proiectare, dezvoltare și aplicare a inteligenței artificiale și a sistemelor automate de luare a deciziilor de către sectorul public sau privat sau de către furnizorii de servicii și contractori trebuie să fie nediscriminatorii, în concordanță cu principiile de confidențialitate, transparente și să aibă mecanisme clare de guvernare, în contextul:

- 23.1. luării deciziilor privind controlul la frontieră și al imigrației, inclusiv deciziile referitoare la intrare sau întoarcere;
- 23.2. gestionării migrației, inclusiv a utilizării informațiilor biometrice;
- 23.3. asigurării acțiunilor polițienești și a securității femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil;
- 23.4. furnizării de servicii femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil.

24. Organizațiile relevante ale societății civile privind femeile migrante, refugiate și solicitante de azil trebuie să fie implicate în discuțiile privind dezvoltarea și punerea în acțiune a noilor tehnologii care le afectează.

25. În ceea ce privește protecția datelor și ținând cont de situațiile particulare de vulnerabilitate ale femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, autoritățile competente trebuie:

- 25.1. să asigure confidențialitatea, securitatea și, în general, protecția datelor cu caracter personal, în conformitate cu dreptul intern și cu obligațiile internaționale aplicabile;
- 25.2. să nu transfere astfel de date în țara de origine fără un temei legal valabil și fără a explica persoanei în cauză, într-o limbă pe care aceasta o înțelege, ce date sunt transferate, în ce scop și în temeiul căror condiții, inclusiv oferirea posibilității ca persoana să își exercite drepturile, în special drepturile de acces, de obiecție, de a solicita o cale de atac sau de a solicita asistență din partea unei autorități de supraveghere, în cazul în care nu se aplică nicio excepție legală.

Cooperarea cu societatea civilă

26. Statele membre trebuie să coopereze și să sprijine organizațiile pentru femei migrante și refugiate, organizațiile pentru drepturile femeilor și alte organizații ale societății civile, care susțin drepturile omului universale ale femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil și care le apără și le responsabilizează.

27. Organizațiile pentru femeile migrante și refugiate, inclusiv, acolo unde este cazul, organizațiile de femei rome și nomade², trebuie consultate atunci când se elaborează documente de politici privind migrația, azilul și integrarea.

Colectarea datelor, cercetarea și monitorizarea

28. Statele membre trebuie să sprijine colectarea de date, defalcate cel puțin în funcție de vârstă și sex, cu privire la chestiuni referitoare la migrație, refugiați și azil, în special în ceea ce privește victimele violenței împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane și să asigure respectarea cerințelor aplicabile privind protecția datelor.

29. Cercetarea, monitorizarea și evaluarea politicilor de migrație, integrare și azil, din perspectiva egalității de gen, în special în ceea ce privește prevenirea oricărei încălcări a drepturilor fundamentale ale femeilor și fetelor, trebuie sprijinite și dotate cu resurse adecvate, la toate nivelurile.

30. Datele colectate și rezultatele unor astfel de cercetări și evaluări trebuie utilizate pentru dezvoltarea și ajustarea în continuare a politicilor publice, în aceste domenii, la toate nivelurile.

III. Protecție și sprijin

31. Statele membre trebuie să protejeze femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, de toate formele de violență împotriva femeilor, inclusiv de traficul de ființe umane.

2. Termenii „romi și nomazi” sunt utilizați la Consiliul Europei pentru a cuprinde marea diversitate a grupurilor vizate de activitatea Consiliului Europei în acest domeniu: pe de o parte a) romi, sinti/manuși, calé, kaale, romanichali, băieși/rudari; b) egiptenii balcanici (egiptenii și ashkali); c) grupele estice (dom, lom și abdal); și, pe de altă parte, grupuri precum nomazii, ienișii și populațiile desemnate sub termenul administrativ „Gens du voyage”, precum și persoanele care se identifică ca Țigani. Aceasta este o notă de subsol explicativă, nu o definiție a romilor și/sau nomazilor.

32. Trebuie luate măsuri pentru a proteja femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil de discursul de incitare la ură și de sexism.

33. Statele membre trebuie să dezvolte măsuri specifice pentru combaterea exploatării sexuale a femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, inclusiv a cererii pentru o astfel de exploatare; aceasta cuprinde măsuri de protecție, punitive, preventive și educative. Statele membre trebuie, de asemenea, să pună în aplicare măsuri de sporire a monitorizării și conștientizării, pentru a facilita identificarea victimelor și a permite sprijinul și recuperarea corespunzătoare.

34. Statele membre trebuie să se asigure că cultura, obiceiurile, religia, tradiția sau așa-numita „onoare” nu sunt considerate drept justificare pentru niciun fel de exploatare sau acte de violență împotriva femeilor și fetelor.

35. Statele membre trebuie să asigure accesul efectiv al femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, cu sau fără copii, la adăposturile pentru victimele violenței împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane, indiferent de statutul juridic al acestora.

36. Victimelor violenței împotriva femeilor și victimelor traficului de ființe umane, inclusiv celor care sunt cazate în unități de tranzit, primire și cazare, trebuie să li se pună la dispoziție servicii generale și specializate de asistență. Aceasta include, cel puțin, sprijin psihologic și îngrijire a sănătății pe termen scurt și lung, inclusiv îngrijire a sănătății mintale, îngrijire pentru traume, îngrijire a sănătății sexuale și reproductive, asistență medicală imediată și colectarea de dovezi medico-legale, în cazurile de viol și agresiune sexuală, precum și consiliere și consultanță.

37. Statele membre trebuie să permită femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil accesul la schemele, măsurile sau alte programe de compensare disponibile, care vizează integrarea sau reintegrarea victimelor violenței împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane, în conformitate cu dreptul intern.

38. Statele membre trebuie să se asigure că femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil nu li se aplică sancțiuni, inclusiv pierderea statutului de migrant sau refugiat legal, ca o consecință a exploatării acestora ca victime ale traficului de ființe umane.

39. Trebuie adoptată o abordare multi-agenții, centrată pe victimă, care să prevină victimizarea secundară și care vizează responsabilizarea femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care să includă organizațiile pentru femeile migrante și refugiate, în ceea ce privește problemele referitoare la protecția și susținerea acestora.

40. Formarea și creșterea gradului de conștientizare în chestiunile privind violența împotriva femeilor, traficul de ființe umane, egalitatea de gen și problemele interculturale trebuie să fie finanțate, în mod adecvat, și oferite tuturor autorităților și personalului relevante, pentru a le facilita:

40.1. identificarea promptă a victimelor, în cazul în care este posibil, în colaborare cu organizațiile de sprijin relevante, efectuarea de evaluări ale riscurilor, informarea victimelor cu privire la drepturile ce le revin, referirea acestora către autoritățile relevante și oferirea de protecție, tratament și îngrijire femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt victime ale oricăror forme de violență, inclusiv a traficului de ființe umane;

40.2. conștientizarea dificultăților cu care se pot confrunta femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, în cazul dezvoltării incidentelor de violență împotriva femeilor și a traficului de ființe umane, din cauza statutului lor juridic nesigur, a indisponibilității serviciilor de interpretare calitative, a necunoașterii drepturilor ce le revin și a relevanței experiențelor lor în ceea ce privește violența, referitor la deciziile de migrație/azil, stigmatizarea socială, sărăcia și lipsa de sprijin pentru acestea.

41. În toate instituțiile relevante de stat și private trebuie să existe mecanisme ușor accesibile, pentru a permite ca incidentele de violență împotriva femeilor, inclusiv traficul de ființe umane, să fie raportate personalului și de către personal. Statele membre trebuie să asigure accesul la linii de asistență telefonice sensibile la criteriile de vârstă și sex, proceduri de referire către alte instituții adecvate și tratament medical și psihologic, în vederea facilitării raportării.

42. Trebuie efectuate evaluarea individuală a riscurilor și gestionarea riscului de violență împotriva femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, ținând seama, în mod specific, de potențiala vulnerabilitate sporită a acestora, în special din cauza statutului lor juridic nesigur.

Starea de urgență și gestionarea crizelor

43. În situații de criză în sănătate publică, umanitare și legate de schimbările climatice, statele membre trebuie să ia în considerare riscul crescut de violență de gen, inclusiv traficul de ființe umane, sărăcia și lipsa adăpostului pentru femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil și, prin urmare, trebuie:

- 43.1. să ia în considerare situația și nevoile femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil în măsurile de gestionare și redresare a situațiilor de criză, inclusiv protecția drepturilor, în mod special, drepturile la sănătate, adăpost, securitate alimentară, apă, împuternicire economică și acces la justiție și la servicii specializate de sprijin pentru femeile victime ale violenței, prin calificarea acestora ca servicii esențiale și garantarea disponibilității lor continue;
- 43.2. să se asigure că măsurile luate în timpul unei crize și a oricărei stări de urgență care decurge din aceasta, sunt în conformitate cu obligațiile internaționale privind drepturile omului ale femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil;
- 43.3. să se asigure că organizațiile relevante ale societății civile care militează pentru femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil sunt consultate în astfel de situații.

IV. Sosire

Informații înainte de sosire

44. Statele membre trebuie să se asigure că procedurile de imigrare iau în considerare situațiile, caracteristicile, nevoile și vulnerabilitățile specifice ale femeilor și fetelor și sunt sensibile la vârstă și gen.

45. Statele membre trebuie să furnizeze informații accesibile cu privire la condițiile care permit intrarea și șederea legală pe teritoriul lor.

Facilități de tranzit și primire

46. Autoritățile competente trebuie să se asigure că aranjamentele de tranzit, primire, cazare și triere sunt sensibile la vârstă și sex. Procesul de triere trebuie să faciliteze, în special, identificarea victimelor violenței

împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane, cât mai curând posibil și să asigure că cererile de protecție a femeilor sunt procesate în mod prompt și eficient. Acest proces trebuie realizat într-o manieră sigură, confidențială și centrată pe victimă. Victimelor violenței împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane, trebuie să li se ofere servicii de asistență, astfel cum este prevăzut în alineatul 36 al prezentei anexe.

47. Facilitățile de primire și cazare trebuie să fie situate în zone în care femeile și fetele sunt în siguranță și pot avea acces la servicii și informații relevante cu privire la sănătate, inclusiv sănătatea sexuală și reproductivă, asistență socială și juridică, educație și unități esențiale de cumpărături.

48. La stabilirea plasamentelor instituționalizate și accesul la servicii trebuie luate în considerare nevoile specifice și preocupările de siguranță ale victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane și orice alte nevoi speciale relevante privind, de exemplu, sarcina, dizabilitățile sau nevoile specifice de sănătate. Victimele violenței împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane, trebuie cazate în unități specializate.

49. În aceste unități, trebuie asigurată prezența personalului format în domeniul drepturilor omului, egalității de gen și violenței împotriva femeilor, de preferință femei, inclusiv, după caz, avocați, asistenți sociali, mediatori interculturali, interpreți, agenți de poliție și paznici.

50. Femeilor și fetelor din unitățile de tranzit și de primire trebuie să li se ofere spații de locuit adecvate și sigure. Femeilor singure, cu sau fără copii (până la vârsta de 18 ani), trebuie să li se asigure zone separate, sigure de dormit și sanitare, precum și alte spații sigure. Alte elemente care trebuie asigurate includ accesul la lumină naturală și artificială, ventilație și încălzire suficientă, un pat și lenjerie de pat curate, acces facil la dușuri și toalete curate și bine iluminate și disponibilitatea unei truse sanitare/produse de igienă de bază, în mod gratuit și periodic. Alimentația și îmbrăcămintea esențială pentru sugari trebuie furnizate în funcție de necesități.

51. Femeile și fetele din unitățile de tranzit și de primire trebuie să aibă acces la un sistem de plângeri/raportare privind violența sau alte încălcări ale drepturilor, prin care plângerile sunt investigate și referite poliției, în funcție de caz, inclusiv, dacă este cazul, acces la asistență

judiciară. De asemenea, trebuie facilitată referirea femeilor și fetelor către organizațiile neguvernamentale, în special asociațiile de sprijinire a victimelor.

52. Statele membre trebuie să se asigure că unitățile și serviciile de tranzit, de primire și de cazare fac obiectul unei monitorizări independente periodice, inclusiv atunci când astfel de servicii sunt furnizate de contractanți privați, în vederea asigurării conformității cu standardele de protecție stabilite în prezenta anexă.

53. Ori de câte ori femeile și fetele migrante, refugiate sau solicitante de azil sunt private de libertate în centrele de tranzit, primire sau cazare, statele membre trebuie să asigure, de asemenea, respectarea prevederilor cuprinse în alineatele prezentei anexe cu privire la detenție.

Azilul

54. Statele membre trebuie să adopte și să pună în aplicare standarde, practici și proceduri în materie de azil, care iau în considerare vârsta și genul.

55. Femeile și fetele trebuie să aibă dreptul de a accesa informațiile și procedurile privind azilul și protecția, în locațiile desemnate la frontiere și pe teritoriul statelor membre.

56. Trebuie asigurată posibilitatea ca femeile și fetele să depună o cerere de azil independent de soțul, partenerul lor, astfel cum este recunoscut de dreptul intern sau de părinți și trebuie să fie informate cu privire la acest drept.

57. Statele membre trebuie să asigure o interpretare sensibilă la dimensiunea de gen a Convenției din 1951, în special în ceea ce privește motivele de azil și în ceea ce privește recunoașterea violenței bazate pe gen, inclusiv a traficului de femei și fete, ca o posibilă formă de persecuție, în sensul al articolului 1A, alineatul 2, din Convenția din 1951.

58. Statele membre trebuie să depună eforturi pentru a elabora ghiduri cuprinzătoare, care iau în considerare dimensiunea de gen, în toate etapele procesului de azil, inclusiv servicii de primire și asistență, triere, determinarea țărilor „sigure”, în scopul procedurilor accelerate sau suspensive, detenție, stabilirea statutului, adjudecare și returnări și să pregătească întregul personal relevant cu privire la aceste ghiduri.

59. Agenții de azil și interpretele femei trebuie să fie disponibile femeilor solicitante de azil, care trebuie informate, atunci când există această posibilitate.

60. La cerere, trebuie asigurată posibilitatea interviului separată a femeilor și bărbaților din aceeași familie, în absența copiilor. Femeile trebuie să fie informate cu privire la această posibilitate și trebuie garantată confidențialitatea. Același principiu trebuie aplicat și fetelor minore căsătorite.

61. În procesarea și stabilirea cererilor de azil, trebuie avute în vedere:

61.1. circumstanțele personale ale solicitantului și o evaluare individuală a riscului;

61.2. informațiile relevante referitoare la țara de origine, inclusiv în ceea ce privește egalitatea de gen și drepturile femeilor. Aceasta ar putea include accesul la justiție, cadrul juridic și punerea în aplicare a acestuia, sprijinul social, economic și de altă natură disponibil și orice formă de discriminare multiplă și intersecțională și/sau atitudini patriarhale, cu care este probabil să se confrunte femeile și fetele.

62. Dacă decizia privind statutul de refugiat al unei femei sau fete este negativă, statele membre trebuie să se asigure că acestea au posibilitatea efectivă de a solicita protecție complementară sau subsidiară.

Măsuri transfrontaliere

63. Statele membre sunt încurajate să participe la programe de relocare, să ofere căi complementare de admitere și să promoveze căile legale pentru asigurarea unui tranzit în condiții de siguranță pentru femei și fete.

64. Statele membre sunt încurajate să finanțeze programe specifice de asistență și relocare umanitară pentru femeile și fetele care sunt victime ale violenței, sau expuse riscului de violență, împotriva femeilor sau de trafic de ființe umane, inclusiv în scopul exploatării sexuale.

65. Statele membre sunt încurajate să instituie și să pună în aplicare mecanisme eficiente de protecție transfrontalieră pentru victimele violenței împotriva femeilor și a traficului de ființe umane, inclusiv a traficului în scopul exploatării sexuale.

V.Rezidență și integrare

Serviciile de sănătate

66. Autoritățile trebuie să se asigure că asigurarea îngrijirii sănătății ia în considerare situația și caracteristicile personale ale femeilor și fetelor migrante și că aceasta este sensibilă la vârstă și gen.

67. Serviciile esențiale de îngrijire a sănătății, inclusiv îngrijirea primară, îngrijirea urgentă și imediată, îngrijirea paliativă și tratamentul sau asistența necesară din motive de sănătate publică, trebuie să fie oferite tuturor femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil.

68. Statele membre trebuie să ofere femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt prezente legal pe teritoriul lor, acces efectiv la servicii de sănătate de calitate, care sunt sensibile la vârstă și gen. Aceasta trebuie să cuprindă, în mod special, sănătatea mintală, serviciile și drepturile de/la sănătate sexuală și reproductivă, serviciile de sănătate pe durata și după sarcină și serviciile aferente experiențelor de violență împotriva femeilor. Statele membre trebuie, de asemenea, să încerce să ofere astfel de servicii femeilor și fetelor migrante aflate în situație neregulamentară.

69. Accesul la serviciile esențiale de îngrijire a sănătății nu trebuie să depindă, în principiu, de obținerea autorizației din partea autorității de imigrare sau a permisiunii oricărei alte persoane decât femeia în cauză. Tratamentul fetelor minore poate face obiectul consimțământului unui părinte sau al unui tutore independent, întotdeauna luând în considerare interesul superior al copilului.

70. Ținând cont de barierele lingvistice, economice și culturale sau dizabilitățile, statele membre trebuie să se asigure că femeile își dau consimțământul prealabil, liber și informat pentru orice intervenție medicală, cu excepția cazurilor contrare prevăzute de lege.

Serviciile sociale, asigurările sociale și serviciile locative

71. În orice decizii referitoare la siguranța și bunăstarea femeilor și fetelor, inclusiv deciziile luate de serviciile sociale și în ceea ce privește asigurările sociale, nevoile acestora trebuie să constituie un aspect primordial.

72. Statele membre sunt încurajate să se asigure că statutul de migrant nu este utilizat ca criteriu de discriminare în ceea ce privește accesul la locuințe și sistemele de asigurări sociale pentru femeile migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt prezente, în mod legal, pe teritoriul țării.

Integrarea și participarea

73. Statele membre trebuie să se asigure că orice copil născut pe teritoriul lor are dreptul de a fi înregistrat imediat după naștere și de a i se acorda o cale către o naționalitate.

74. Din cauza stereotipurilor persistente și inegalităților existente în ceea ce privește accesul la drepturile civile și participarea la luarea deciziilor politice, care sunt și mai grave pentru femeile migrante și refugiate, statele membre trebuie să ia măsuri pentru a se asigura că acele femei migrante și refugiate care au dreptul să voteze și să candideze în cadrul alegerilor locale, regionale, naționale sau europene sunt conștiente de drepturile ce le revin și pot participa fără nicio formă de discriminare.

75. Autoritățile trebuie să încurajeze și să sprijine inițiativele care vizează responsabilizarea femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil în cadrul familiilor lor, în comunitățile lor și în societate, în general, prin dezvoltarea încrederii în sine și a autodeterminării acestora și prin protejarea femeilor și fetelor de controlul social negativ. Aceasta ar putea include participarea la asociații locale, culturale sau de femei, cluburi sportive, cluburi de tineret și alte organizații.

76. Trebuie înființate și sprijinite programe publice și private de îndrumare profesională, mentorat și alte programe de sprijin, care

vizează femeile și fetele migrante și refugiate, în special pentru a promova modele de urmat pozitive și practici de integrare promițătoare.

77. Contribuția pe care femeile și fetele migrante și refugiate o aduc societății, economiei și culturii din comunitățile gazdă trebuie evidențiată ca o modalitate de a facilita integrarea și responsabilizarea acestora.

Educația

78. Autoritățile trebuie să se asigure că fetele migrante, refugiate și solicitante de azil au acces la educație obligatorie egală cu cea a cetățenilor țării respective și trebuie să ia măsuri pentru a ajunge la cele care ar fi putut fi împiedicate să aibă acces la educație în țara lor de origine, asigurând furnizarea de educație sau de îngrijire de zi, de preferință în cadrul structurilor de învățământ de masă.

79. După caz, femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil trebuie să aibă acces la orice studii ulterioare sau învățământ superior, formare profesională, învățare pe tot parcursul vieții, facilități de recalificare și reabilitare oferite de serviciile competente.

80. Statele membre sunt încurajate să ia măsuri pentru a facilita recunoașterea și validarea calificărilor profesionale și academice existente ale femeilor și fetelor migrante și refugiate și a experienței de muncă în practică, inclusiv prin inițiative precum Pașaportul European al Calificărilor pentru Refugiați al Consiliului Europei.

81. Recunoscând faptul că abilitatea de a comunica în limba țării gazdă este esențială, statele membre trebuie să asigure accesul la un număr adecvat de ore de formare lingvistică de calitate și programe de integrare, femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, pentru a promova responsabilizarea și protejarea acestora. După sosirea în țara gazdă, trebuie oferite, de asemenea, cursuri pentru competențe de alfabetizare, calcul și digitale, în conformitate cu nevoile acestora, cât mai curând posibil.

82. Accesul la programele și măsurile menționate la alineatele 79, 80 și 81 pentru migrantele aflate în situație neregulamentară face obiectul legislației interne care reglementează eligibilitatea.

Ocuparea forței de muncă și responsabilizarea economică

83. Statele membre trebuie să ia măsuri pentru prevenirea discriminării

și sunt încurajate să promoveze accesul la ocuparea forței de muncă pentru femeile migrante și refugiate, care sunt prezente, în mod legal, în țară, încă din fazele incipiente ale procesului de migrație.

84. Statele membre trebuie să respecte obligațiile privind dreptul la muncă și la munca independentă pentru femeile și fetele refugiate, stabilite de Convenția din 1951 și trebuie să aibă în vedere eliminarea barierelor în calea muncii, cu care se confruntă alte femei și fete migrante, după ce acestea au fost prezente pe teritoriu pentru o anumită perioadă de timp.

85. În ceea ce privește acele femei și fete migrante, refugiate și solicitante de azil cărora li se permite să lucreze în temeiul dreptului intern al statelor membre, acestea din urmă trebuie să asigure condiții de muncă decente și demne, inclusiv:

85.1. luarea de măsuri pentru reglementarea și îmbunătățirea condițiilor de muncă ale acestora și pentru eliminarea tuturor formelor de exploatare și discriminare prin muncă, inclusiv atunci când acestea sunt multiple și intersecționale;

85.2. sprijinirea acestora pentru accesarea pieței muncii, prin muncă independentă și antreprenariat, oferindu-le aceleași oportunități de formare profesională, învățare pe tot parcursul vieții, scheme de microcredite, împrumuturi pentru înființarea și dezvoltarea de afaceri, ca cele pentru lucrătorii naționali și sprijinirea programelor de voluntariat, stagii de practică, ucenicie și plasare a forței de muncă;

85.3. facilitarea accesului pe piața muncii prin luarea de măsuri pentru a asigura faptul că acestea au acces la măsuri de echilibru între viața profesională și viața privată, inclusiv aranjamente privind concedii de îngrijire și condiții de muncă flexibile, dacă este posibil, și asigurarea accesului și utilizării facilităților de îngrijire a copiilor, pe picior de egalitate cu lucrătorii naționali.

86. Statele membre trebuie să pună în aplicare prevederile standardelor naționale și internaționale relevante, care vizează protejarea femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt lucrătoare casnice, împotriva discriminării, exploatării și abuzului.

87. Statele membre sunt încurajate să ofere acces la servicii financiare și formare de bază în materie de alfabetizare financiară a femeilor

migrante, refugiate și solicitante de azil, pentru a le permite să utilizeze opțiunile de economisire și de credit și să își controleze și gestioneze mai bine veniturile și, prin urmare, să le responsabilizeze.

Permisele de ședere

88. Statele membre trebuie să se asigure că femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, cărora li se acordă un permis de ședere pe baza unei relații de familie, sunt îndreptățite la drepturi și beneficii sociale, economice și de muncă, în mod autonom.

89. Statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt victime ale violenței și al căror statut de rezidență depinde de cel al soțului sau partenerului, astfel cum este recunoscut de dreptul intern, li se acordă, la cerere, în cazul dizolvării căsătoriei sau relației, în cazul unor circumstanțe deosebit de dificile, un permis de ședere autonom, indiferent de durata căsătoriei sau a relației. Condițiile referitoare la acordarea și durata unor astfel de permise de ședere autonome sunt reglementate de dreptul intern. Femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil trebuie să fie informate cu privire la acest drept.

90. Statele membre trebuie să se asigure că femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt victime ale violenței împotriva femeilor, inclusiv ale traficului de ființe umane, li se acordă un permis de ședere reînnoibil, în cazul în care autoritatea competentă consideră că șederea acestora este necesară din cauza situației lor personale și/sau în cazul în care autoritatea competentă consideră că șederea acestora este necesară în scopul cooperării lor în cadrul unei anchete sau proces penal.

91. Criteriile probatorii și pragul pentru acordarea permiselor de ședere trebuie să fie realiste și sensibile la situația individuală a femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil. Agențiile statutare responsabile trebuie să fie pregătite, în mod corespunzător, în acest sens.

92. Statele membre trebuie să faciliteze posibilitatea ca victimele căsătoriei forțate, aduse în altă țară în scopul căsătoriei și care, în consecință, și-au pierdut statutul de rezidență în țara în care își au rezidența obișnuită, să își recâștige acest statut. Acest lucru trebuie să se aplice, de asemenea, după caz, și celor care este posibil să își fi

pierdut naționalitatea.

93. Statele membre sunt încurajate să ofere securitatea rezidenței, în mod independent, femeilor și fetelor migrante și refugiate prezente de mult timp într-o țară, inclusiv femeilor și fetelor apatride. Securitatea rezidenței trebuie asigurată, în mod special, pentru victimele violenței împotriva femeilor, ai căror copii sunt cetățeni ai țării gazdă, inclusiv atunci când acestea pierd custodia copiilor lor, în timpul procedurilor de separare/dreptul familiei.

94. Statele membre sunt încurajate să ofere căi către naturalizare și să ia măsuri pentru a asigura faptul că femeile și fetele migrante și refugiate nu se confruntă cu obstacole privind dimensiunea de gen, în acest sens.

Reunirea familiei

95. Recunoscând că reunirea familiei poate fi atât o cale securizată către siguranță pentru femeile și fetele migrante și refugiate, cât și un factor de protecție în țara gazdă, statele membre trebuie să asigure dreptul la reunirea familiei pentru femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, în conformitate cu obligațiile în temeiul Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și a dreptului internațional relevant. În acest sens, statele membre trebuie:

- 95.1 să se asigure că femeile și fetele sunt conștiente de drepturile ce le revin, în ceea ce privește reunirea familiei și au acces la consiliere și asistență juridică pentru a-și exercita respectivele drepturi;
- 95.2 să ia în considerare acceptarea sau solicitarea transferului cererilor de azil, pentru a permite reunirea familiei femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil separate în timpul călătoriei lor;
- 95.3 să încerce să ofere, în cadrul legislației lor interne, căi legale de respectare a vieții de familie a femeilor și fetelor migrante, care își au reședința legală pe teritoriul lor, în special prin oferirea posibilității membrilor familiei imediate și aflați în întreținere, de a migra împreună cu acestea sau de a li se alătura în țara gazdă.

Detenția

96. În ceea ce privește toate formele de privare de libertate, statele membre trebuie să adopte o abordare care să țină cont de vârstă și de gen, care să ia în considerare situația individuală și caracteristicile personale ale femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil. Statele membre trebuie să ofere, de asemenea, următoarele servicii femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, care sunt private de libertate:

- 96.1. accesul la informațiile referitoare la drepturile ce le revin și, după caz, referitoare la asistență judiciară și consultanță juridică, conform alineatului 14 din prezenta anexă;
- 96.2. accesul la măsuri de aplicare a legii și la mecanisme eficiente de raportare și plângeri, inclusiv sesizarea și investigarea acestor plângeri de către poliție și, după caz, accesul la asistență judiciară;
- 96.3. accesul la servicii de îngrijire a sănătății, linii telefonice de asistență și unități adecvate de sprijin și consiliere în caz de traumă;
- 96.4. prezența personalului feminin în rândul personalului de frontieră, migrație și al altor funcționari de poliție sau custodie, precum și în rândul asistenților sociali și, ori de câte ori este posibil, al interpreților;
- 96.5. accesul la un telefon și/sau facilități de internet pentru a informa o rudă sau o altă parte cu privire la privarea lor de libertate, precum și la asistență consulară;
- 96.6. posibilitatea de a rămâne în contact semnificativ cu lumea exterioară, inclusiv vizite, acces regulat la un telefon sau la telefoanele lor mobile sau la facilitățile de internet.

97. Statele membre trebuie să se asigure că locurile de privare de libertate, inclusiv unitățile de detenție administrativă, fac obiectul unei monitorizări independente periodice.

98. În cazul în care detenția administrativă este utilizată în cadrul legislației privind imigrația, care trebuie să fie doar o măsură de ultimă instanță, familiile nu trebuie separate și, în cadrul unităților de detenție, trebuie prevăzute zone separate de siguranță pentru femei și fete, în care intimitatea acestora este garantată și care răspund, în mod adecvat, nevoilor specifice ale acestora. Ca regulă generală, fetele neînsoțite sau separate nu trebuie să fie reținute.

99. În orice caz, trebuie oferite alternative eficace la detenția administrativă pentru femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, care au fost victimele torturii sau violenței împotriva femeilor, inclusiv a traficului de ființe umane, femeile însărcinate și care alăptează, femeile în vârstă și femeile cu dizabilități.

100. Statele membre trebuie să se asigure că condițiile de viață din centrele de detenție pentru imigranți le reflectă cel puțin pe cele enumerate la alineatele 46-52 din prezenta anexă (Unități de tranzit și de primire).

101. Femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil aflate în detenție administrativă trebuie cazate, de preferință, în centre concepute, în mod special, în acest scop. O atenție deosebită trebuie acordată proiectării și amenajării incintelor, pentru a evita, pe cât posibil, orice asemănare cu mediul penitenciar. În cadrul centrului de detenție, femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil trebuie să li se restricționeze, cât mai puțin posibil, libertatea de mișcare.

102. Femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil aflate în detenție administrativă trebuie să li se ofere activități adecvate și, în principiu, trebuie să aibă acces liber la mișcare în aer liber, pe tot parcursul zilei.

VI. Returnările

103. Returnările voluntare trebuie să fie opțiunea preferată. Returnările trebuie efectuate întotdeauna în condiții de siguranță și cu demnitate, în conformitate cu principiul *nereturnării*. Prin urmare, statele membre trebuie să se asigure că femeile și fetele migrante și solicitante de azil nu sunt returnate sau expulzate într-o țară, în care viața lor ar fi în pericol sau în care acestea ar putea fi supuse actelor de tortură sau tratamente sau pedepse inumane sau degradante, inclusiv acelor acte care afectează, în mod disproporționat, femeile și fetele sau care sunt

îndreptate împotriva acestora din cauză că sunt femeii sau fete.

104. În ceea ce privește returnările, trebuie să se acorde atenția cuvenită obligațiilor relevante privind drepturile omului, în mod special, dreptului la viața de familie, în conformitate cu dreptul internațional și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și situației vulnerabile a persoanei, în special în ceea ce privește starea de sănătate a acesteia, inclusiv, de exemplu, sarcina. În ceea ce privește returnările fetelor, aspectul primordial trebuie să îl constituie interesul superior al copilului.

105. Recunoscând dificultățile speciale cu care se confruntă victimele violenței împotriva femeilor, inclusiv traficul de ființe umane, atunci când dezvăluie pe deplin motivele cererii lor de protecție internațională, statele membre trebuie să instituie procese sigure, confidentiale și centrate pe victimă, pentru a minimiza riscul de *returnare*.

106. Statele membre trebuie să se asigure că nu sunt puse în aplicare proceduri accelerate și nesuspensive, înainte de finalizarea unei evaluări individuale a necesităților de protecție internațională, în special dacă există orice semne de violență împotriva femeilor, inclusiv traficul de ființe umane.

107. Statele membre trebuie să prevadă posibilitatea suspendării măsurilor de expulzare pentru femeile migrante, pe baza statutului acestora ca persoane aflate în întreținerea soțului, partenerului, astfel cum este recunoscut de dreptul intern, părintelui sau altui membru de familie, pentru a le permite să solicite un permis de ședere independent.

108. În cazul în care autoritățile competente consideră că este necesar, returnările trebuie să fie însoțite de măsuri durabile de reintegrare și asistență în statele membre de returnare. Statele membre de returnare trebuie să ia, în mod special, măsurile necesare pentru a permite recunoașterea oricăror diplome sau calificări obținute.